N°. 100.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, [illegible]

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels . . . . . ƒ 1.00.
Elke regel meer. . . . . » 0.15.
[illegible] de 35 cts. zegelgeld.

DINGSDAG 20 SEPTEMBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië;
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en Buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

De Handelmaatschappij.

[illegible]

Wij deelen thans mede de

2de BALANS VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, Op Ultimo December 1851. Tweede tijdperk.

Debiteuren.			Crediteuren.		
Meubelen in het locaal van de Nederlandsche Handel-Maatschappij.	ƒ 6000	—	Het kapitaal der Ned. Handel-Maats.	ƒ 33,549,375	—
Diverse Schepen	» 42,858	30	Interessen van de leeningen van 10 en 13 millioen O/V	» 1338	75
De Staat der Nederlanden.	» 10,000,000	—	Assurantie, premie, Eigen risico.	» 24,345	85
Huizen, pakhuizen en verdere eigendommen, zoo hier te Lande als in O. I.	» 951,712	50	Dividenden. Interessen van Aandeelen in de Ned. Handel-Maatsch. O/Vt	» 18,222	98^5
Buitenlandsche Debiteuren	» 1,790,825	63	Dividend van aandeelen als boven N/Vt	» 101,577	—
Binnenlandsche Debiteuren.	» 8,289,551	63^5	Buitenlandsche Crediteuren.	» 205,970	93^5
Goederen naar Batavia, enz.	» 6,492,234	50^5	Binnenlandsche Crediteuren	» 8,689,157	80^5
Goederen van Batavia, enz.	» 308,649	16^5	Onverdeeld Avans (1850)	» 16,066	12
Effecten.	» 8,871,227	45		ƒ 42,606,054	44^5
Aandeelen in diverse inrigtingen.	» 348,311	—	Winst en Verlies.	» 2,610,861	05^5
Kas en Kassiers	» 8,115,545	31^5			
	ƒ 45,216,915	50		ƒ 45,216,915	50

Amsterdam, Ultimo December 1851.

Goedgekeurd in de vergadering van Commissarissen den 2 Julij 1852.
(*W. G.*) CANNEMAN, *President*.
VAN RIJCKEVORSEL, *Loco Secretaris*.

De Nederlandsche Handel-Maatschappij,
(*W. G.*) DE MONCHY, *President*.
GOUDSWAARD, *D. L. S.*
Voor eensluidend afschrift:
De Secretaris der Nederl. Handel-Maats.
(*Geteekend*) DE CLERCQ.

Deze balans leidt, even als de vorige, met betrekking tot het kapitaal en [illegible] behaalde winst, tot de volgende uitkomst:

Het geheele kapitaal bedraagt. . . ƒ 33,549,375.00;

Uit dit kapitaal is aan den Staat der Nederlanden *geleend*. . . . . . . » 10,000,000.00;

Van dit kapitaal van . . . ƒ 23,549,375.00, is belegd in effecten eene som van . » 8,871,227.55;

[illegible]

Het handelskapitaal bedraagt dus ƒ [illegible];

Uit de balans blijkt, dat de kas [illegible] bedraagt ƒ 8,115,545.31½; daar de Maatschappij sedert 15 April 1850 geene uitschotten meer behoeft te doen voor het Gouvernement, maar integendeel altijd fondsen van het Gouvernement onder zich heeft, zoo zal men het zeker niet als overdrijving beschouwen, wanneer wij aannemen, dat van deze kas een groot gedeelte op den duur gebruikt *kan* worden en *wordt* voor beleeningen, prolongatiën en discontering, mitsdien niet voor eigenlijken handel. Dit gedeelte stellende [illegible] 5,000,000.00

[illegible]

kapitaal. . . . . . . ƒ 9,678,147.55;

de geheele winst. . . . . ƒ 2,610,861.05½

de winst, met die *geleende* som behaald, en alleen bestaande in de renten van 4 pct., is . . . . » 400,000.00

ƒ 2,210,851.05½

waarmede, de renten stellende op 4½ pct., verkregen is eene winst. . . » 399,205.00

de daarmede behaalde winst is van . ƒ 1,811,656.05½

[dus 12.34 percent.]

De winst, met nevensgaande som van ƒ 5,000,000 behaald, is zeker niet te laag geschat, wanneer men aanneemt, dat de rente doorgaans 3 pct. geweest is, en dus heeft bedragen. . » 150,000.00

[illegible]

waarmede is verdiend. . . . [illegible]

[dus 17.17 percent.]

De *Morgenster* zegt in N°. 64:

»De Grondwet heeft onzen Staat niet gemaakt, die bestond, hij had zijne geschiedenis, dat wil zeggen, zijne »vroegere ontwikkeling, zijne vroegere regten en zijn »vroegere pligten. Pligten ook: want de Staat had onder »anderen de aanzienlijke kerkelijke bezittingen aan de »kerk ontnomen, door geen ander regt dan het regt »van den sterkste, en daarbij de verpligting op zich »genomen om in het onderhoud der godsdienstleeraars »te voorzien.«

In een tijd, dat de bescherming en het toezigt van den Staat, ten aanzien der onderscheidene kerkgenootschappen door eene wet geregeld werd, is het niet vreemd, dat ook ter sprake wordt gebragt, in hoever op den Staat pligten zijn of kunnen worden gelegd.

Het protestantisme meent aanspraak te mogen maken op voorregten, ten aanzien der bezoldiging van de protestantsche leeraars door 's rijks schatkist, die het in gelijke mate aan de andere godsdienstleeraars meent te mogen betwisten.

Er is o. i. dringende noodzakelijkheid, dat in het juiste licht gesteld wordt, of de Staat zich in het bezit heeft gesteld van aanzienlijke kerkelijke bezittingen der Hervormde Kerk;

hoe groot het bedrag dezer bezittingen of jaarlijksche inkomsten waren;

op hoedanige wijze de Hervormde Kerk in het bezit daarvan gekomen is?

Misschien wordt daardoor uitgemaakt, *waartoe* de Staat verpligt is, *in hoeverre* ook andere kerkgenootschappen aanspraak op die bezittingen kunnen maken, en welke *voorwaarden* door de oorspronkelijke schenkers aan het genot dier bezittingen verbonden zijn.

Immers is het genoeg te wijzen op

de secularisatie der geestelijke- of kerkegoederen [illegible]

[illegible]

de vermeerdering der op 's Rijks Begrootingen toegestane sommen voor de Hervormde eeredienst sedert 1816.

[illegible]

De *Morgenster* van 14 September doet mededeeling van eene *Toespraak bij de opening van de Eerste Algemeene Vergadering der Evangelische Maatschappij te Arnhem*, 8 Sept. 1853 door J. P. DE KEIJSER, *tijdelijk Voorzitter der Maatschappij*,

Daarin wordt betoogd, dat die Vereeniging is uit God, omdat zij met Evangelische middelen arbeidt voor een Evangelisch doel; omdat zij propageren wil, bovenal omdat zij onder Roomschen propageren wil.

Wij meenen op dat betoog te mogen aanmerken, dat zoodanige Vereeniging de kenmerken bezit van een kerkgenootschap en als zoodanig de kennelijke strekking heeft, om op een, haar vreemd gebied te treden.

Het doel en de middelen zijn gekarakteriseerd als *Evangelisch*; weder een woord in beteekenis evenzeer onderscheiden, als de verschillende christelijke gezindheden, die elkander als *onevangelisch* menigmaal uitmonsteren.

Maar evenals de protestant zich bezwaard acht door een zinsnede in den bisschoppelijken eed, over de uitroeijing der ketterij, zoo ook kan de Roomsch Katholiek geërgerd worden door de vestiging eener protestantsche propaganda, die onder *Evangelisch* doel *de uitbreiding* [illegible] de aanwending van alle pogingen, om de R. Katholijken daadwerkelijk te doen ondervinden, dat het bijbelwoord: *alles is het uwe* uitsluitend tot protestantsche christenen gezegd wordt — kon verstaan.

Is de Staat nu niet evenzeer verpligt om tusschen beide te treden, als door protestantsche vereenigingen de wet ontdoken wordt?

Maar is op dergelijke vereenigingen, in doel en strekking niet onderscheiden van de genootschappen *Unitas*, *Phylacterion* enz., niet toepasselijk de ernstige bedreiging: »Alle plant, die mijn Hemelsche Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden?«

Het *Tielsch Weekblad* schijnt — in den eigenaardigen trant van die bladen, waarop de heer VAN DAM VAN ISSELT, zeer voorzigtig, in de Eerste Kamer der Staten-Generaal niet heeft willen wijzen — nog altijd te blijven beweren, dat de Heer VAN HOËVELL is »hoofd-redacteur van *de Grondwet*.«

Wij verwijzen naar onze stellige verklaringen van het tegendeel in onze Nos. 61 en 66.

Zij, die nogtans volhouden wat zoo ondubbelzinnig is gelogenstraft, bewijzen slechts, met [illegible] *zij* gewoon zijn, iets te bevestigen of te ontkennen.

[illegible]

Nederlandersachtigheden.

De Nederlander geeft in N°. 985 *twee* antwoorden op de vraag, herhaaldelijk in *de Grondwet* gedaan: »Wat is, onder de leiding van den Heer GROEN, tot »welzijn van het Vaderland tot stand gebragt?«

Het *eerste* luidt:

»Niemand onzer vrienden beweert, dat, onder hunne »*leiding*, maar wel dat naar de *beginselen*, die zij voorstaan, het welzijn van het vaderland beter dan onder »vrijzinnigen of ultramontaanschen invloed zou worden »behartigd.«

Het *tweede* is ontleend aan de redevoering van den Heer VAN ECK, van 20 Augustus.

»Ik beschuldig de partij niet dat *zij* [illegible] »kunnen ten uitvoer brengen *want die* [illegible] »*aan het roer van den Staat geweest* [illegible]

De *anti-revolutionnaire* partij [illegible] *beginselen*, die tot heden onder de Nederlandsche [illegible] *onpractisch* gebleven zijn? — [illegible] slechts in zooverre een begin van [illegible] toepassing verkregen, dat

[illegible] strijd voeren tegen elk ministerie en trachten af te breken wat [illegible] opgebouwd [illegible] nivelleren [illegible] 1815 is opgerigt [illegible] Afkeuring, [illegible] *dezerzijds* is verrigt [illegible] Onthouding van eene *practische* raadgeving;— Voorplanting van afgetrokken denkbeelden;— Verloochening der dagelijksche ervaring even als van de geschiedenis [illegible] eeuwen, [illegible] menschelijk werk onvolmaakt is;

Het ware wenschelijk, dat een *anti-revolutionair* Ministerie aan het roer kwam

zoo de proefneming onschadelijk kon worden gemaakt;

zoo [illegible] miskenning de constitutionele monarchie niet in discrediet bragt.

De Heer GROEN was opposant
onder Willem I;
onder Willem II;
onder Willem III;
en een anti-ministerieel onder
de Grondwet van 1815,
de Grondwets-herziening van 1840 en
die van 1848,
slechts *ministerieel*
van April 1853 tot.......

Buitenland.

ENGELAND.

Bij een besluit in rade, van den 15, zijn de bepalingen weder van kracht verklaard, bij de vorige verschijning der cholera, tot het tegengaan, zoo veel mogelijk, van besmettelijk ziekte genomen. De maatregelen, daarbij beoogd, zijn vooral tot zuivering van straten enz. De cholera woedt te New-Castle meer dan eene vorige maal, en men spreekt ook van eenige gevallen in de hoofdstad. De dagbladen prijzen voortdurend het nemen van al die maatregelen van voorzorg aan, welke men nog als het raadzaamste heeft bevonden, vooral de reiniging van naauwbesloten buurten.

— De beurs is nog altijd dobberende, doch was den 16 eenigzins beter gestemd.

— Op minder gunstige berigten uit Ierland wegens den aardappelenoogst, zijn de prijzen der granen zaturdag ll. 3 à 4 sh. per quarter gerezen.

— Onlangs is gemeld, dat een gedeelte der voormalige koninklijke Fransche familie; ook de hertogin-weduwe van Orleans, zich naar Portugal begeven zou. Volgens latere in de dagbladen opgenomen mededeelingen, schijnt zulks althans ten opzigte der laatstgenoemde onjuist te zijn geweest. Zij zeggen toch dat die vorstin en hare zonen, die geruimen tijd te Kitley bij Plymouth gewoond hebben, over een paar weken naar Duitschland vertrekken, waar de geneesheeren de luchtgesteldheid voor de gezondheid der hertogin gedurende den winter beter achten dan in Engeland.

FRANKRIJK.

Het regeringblad behelst een keizerlijk besluit, waarbij tot nadere beslissing de invoerregten op vee en versch en gezouten vleesch aanmerkelijk worden verlaagd.

— De aandacht is, bij het opkomen weder van de cholera, zeer gespannen op eene ontdekking van den geneesheer Bury, volgens welke koper en staal radicale geneesmiddelen tegen de gevreesde ziekte zouden zijn. Hij zou er de bewijzen van gezien hebben bij de werklieden in de metalen en bij de personen, die hij het dragen van stalen en koperen ringen en armbanden had aangeraden. De Academie onderzoekt de mededeelingen, omtrent een en ander gedaan.

— In de voorstad St. Antoine hebben dezer dagen eenige inhechtenisnemingen plaats gehad, ter zake van moeijelijkheden tusschen werklieden en hunne werkbazen. Men verhaalde, dat er ook staatkundige redenen onder liepen, doch hoe dit zij, de opschudding is spoedig gestild.

BELGIE.

Onze *Moniteur* behelst het volgende:

„De archieven van het rijk zijn met een document verrijkt, dat tegelijk een der belangrijkste en zeldzaamste autographen en een historisch stuk van de grootste waarde is: de bekentenis namelijk van Balthazar Gerards, den moordenaar van Willem van Oranje, onmiddellijk na zijne arrestatie, den 10 Julij 1584, afgelegd.

„Dit stuk is geheel door den moordenaar geschreven, en dat zijne onderteekening draagt in den vorm: Balt. Gerard, met [illegible] beslaat twee en een halve bladzijde van het papier, [illegible] tegenwoordig *Pio Patria* noemen. De eerste bladzijde bevat 62 regels, de tweede 56, de derde 21. De letters zijn met vaste en nette hand geschreven; naauwelijks merkt men er twee of drie doorhalingen in op. De moordenaar verhaalt daarin in de bijzonderheden het voornemen, dat hij meer dan zes jaren te voren had opgevat, om den prins van Oranje om 't leven te brengen (*tuer et occire*), en al wat hij gedaan heeft om van de uitvoering zeker te zijn.

„De bekentenis van Balthazar Gerard, die nooit aan [illegible] verzameling [illegible] behoord heeft, is onlangs [illegible] gekomen [illegible] boekhandelaar Jacob, te [illegible] van dezen heeft de [illegible] van de Belgische archieven, de heer Gachard, het aangekocht.

„Het zal thans, in onze groote nationale verzameling, eene plaats innemen [illegible] belangrijke collectie [illegible] die men daar van de brieven van Willem den Zwijger heeft aangelegd.”

DENEMARKEN.

De officiële opgave wegens de cholera heeft te Kopenhagen gelukkig geheel opgehouden. Het totaal der door die ziekte aldaar aangetasten is 7477, dat der overledenen 4059 geweest.

ZWITSERLAND.

De staatkundige aangelegenheden zwichten voor het oogenblik voor de raadplegingen betrekkelijk de spoorwegen in dit eedgenootschap. Het geldt de vraag, of die naar Italië over den St.-Gothard [illegible] Lukmanier (Graauwbunderland) zal loopen. Levendige beraadslagingen hebben deswege plaats. Men is hier te lande het meest voor den aanleg over den St.-Gothard gestemd.

De groote raad van Tessino, welks zittingen den 12 te Bellinzone zijn geopend, zal eerlang over het geschil nopens Oostenrijk en over den spoorweg, waarvan hierboven sprake is, te beslissen hebben.

OOSTENRIJK.

De dagbladen geven vele bijzonderheden betrekkelijk de toebereidselen, die te Olmutz gemaakt worden tot de ontvangst van de beide keizers. De stad is luisterrijk versierd. De keizer van Oostenrijk wordt er den 16 verwacht; die van Rusland eene week later, vergezeld door den prins van Pruissen (de koning van Pruissen zal zich dit jaar niet naar Olmutz begeven). De vreemde hooge gasten zullen door een luisterrijk gevolg vergezeld worden.

KERKELIJKE STAAT.

De inhechtenisnemingen, welke onlangs te Rome hebben plaats gehad, zijn niet van dat gewigt geweest, als men gemeld had. Zij hebben tot geene belangrijke ontdekking gevoerd.

De levensmiddelen zijn in deze streken altijd zeer duur en er hebben dien ten gevolge in een paar dorpen ongeregeldheden plaats gehad.

LOMBARDIJE.

De burgerlijke gouverneur van Milaan, graaf Strassoldo, die, zoo men weet, van zijne betrekking ontslagen en tot gouverneur van Styria benoemd is, heeft gemelde hoofdstad den 6 Sept. verlaten, om zich naar zijnen nieuwen post te begeven.

SPANJE.

Men houdt zich hier zeer bezig met het ontslag van den minister van marine, den heer Doral, die verlof heeft bekomen zijn gedrag nopens de zaak van het steenkolen-contract voor de Philippijnsche eilanden voor de Cortes te verdedigen. Men vraagt zich echter steeds af; wanneer die vergadering zal te zamen komen?

TURKIJE.

De Fransche en Engelsche dagbladen gaan voort met hunne beschouwingen over de Turksche zaak. Over het algemeen vleijen zij zich nog, dat de sultan eindigen zal met de gave aanneming der schikkingen, volgens het Weener voorstel; zij gelooven dat, indien Turkije inziet dat het geen steun bij de vier verbonden mogendheden kan vinden, dan op dien grond, het de zaken niet tot het uiterste zal drijven.

Het grootste bezwaar in het tegenwoordig oogenblik schijnt te zijn de staat van spanning, waarin de muzulmansche bevolking zich bevindt. Sommige brieven schilderen die zoodanig af, dat de rust gevaar zou loopen, indien het voorstel der conferentie wierd aangenomen; de Porte zou ook al de moeijelijkheden er van ondervinden, indien zij de ongeregelde benden, welke thans te zamen zijn gebragt, naar huis zou moeten zenden, zonder dat er iets tegen de Russen ondernomen was. De Grieksche bevolking nabij in de dorpen Konstantinopel zou de levendigste bezorgdheid aan den dag leggen en hare woningen hebben gewapend. Andere brieven vinden in een of ander vrij wat overdrijving.

Inmiddels wordt het berigt tegengesproken dat Vorst Menchikoff uit Petersburg te Weenen is aangekomen; het is de generaal Tocheruikoff.

De jongste regtstreeksche berigten uit Konstantinopel van den 5den bevestigen, dat de gemoederen aldaar in eene groote mate van spanning verkeeren, en in weerwil van alle pogingen der overheid bleef men de bevolking tot oorlog aanhitsen, onder anderen door aanplakking van schotschriften. Geruchten van oorlogzuchtigen aard verspreiden zich dan ook meer dan ooit. De minister van finantiën was gemagtigd, om eene leening van [illegible] millioen piasters (6 millioen guldens) te doen. Men was echter nog niet in staat, deze middelen te vinden. Aan de andere zijde nemen men uit Weenen en Parijs geruststellende berigten. Men hoopte aldaar, gelijk in Londen, nog altijd de Porte te zullen bewegen, de voorstellen onveranderd aan te nemen. De *Morning Post* en de *Indépendance* verzekeren ook, dat de Keizer van Rusland de voorstellen der Porte minder heeft afgeslagen op grond van hunnen inhoud, dan wel om den vorm, daar zij eerst aan de Weener conferentie hadden moeten gerigt zijn. Ja, het laatstgemelde blad wil, dat Keizer Nicolaas de Vorstendommen wil ontruimen, zoodra de Porte zich bereid verklaard, de voorstellen van Weenen gaaf aan te nemen.

Het *Journal des Débats* behelst een vertoog, waarin het denkbeeld weder wordt vooruitgezet, dat de Engelsche en Fransche vloten thans ligtelijk de Dardanellen zouden kunnen binnen zeilen, ten einde de Muzelmannen tot rede te brengen. Het blad geeft toe, dat dit nog al [illegible] zal klinken, doch de mogendheden zouden, hoewel dan langs een [illegible], haar doel bereiken, de beslechting van het Oostersche vraagstuk. Een ander blad vraagt, waarom men er de Russische vloot dan niet zou bij ontbieden, en des noods een tweede bedrijf van Navarino geven zou?

Voorts meldt het *J. d. Débats* dat de heer Reeves, een der secretarissen van den Britschen ministerraad, den 14 door Parijs is gereisd, ten einde zich naar Konstantinopel te begeven, met dringende nieuwe voorschriften aan den Britschen gezant bij de Porte, Lord Stratford de Redcliffe. Die voorschriften, zegt het blad, zijn van zeer stelligen aard; zij zijn als opgesteld na verschillende in den Britschen raad van ministers, overwogen en moeten zoo men wil, eenstemmig zijn vastgesteld. Men zegt dat de overbrenger daarvan aan de Fransche regering kennis van den inhoud heeft gegeven. Men beweerde te Weenen, den 12, dat de meeste eenstemmigheid tusschen de vier bemiddelende mogendheden bleef heerschen.

VEREENIGDE STATEN.

Men verzekert, dat de zending naar Japan in zoo verre gelukt is, dat de regering aldaar een eilandje in de Japansche wateren tot den aanleg van een steenkolen-entrepôt geschikt, aan de Ver. Staten verkocht heeft. De juiste omstandigheden daarvan zijn echter nog niet bekend.

— [illegible] te Smyrna weder eenige moeijelijkheid tusschen [illegible] opgedaan.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Vereenigde Zitting der beide Kamers;

van Maandag 19 September 1853.

Nadat de leden zich [illegible] in de vergaderzaal van de Tweede Kamer hadden vereenigd, wordt tegen 12½ ure de vergadering door den heer Mr. J. A. Philipse geopend, die door den heer Griffier der Eerste Kamer een besluit van Z. M. den Koning, dezer dagen genomen, doet voorlezen, waarbij hij, Mr. J. A. Philipse, benoemd wordt tot voorzitter der Eerste Kamer, gedurende de aanstaande zitting der Staten-Generaal.

De Voorzitter, alzoo met het beleid der vergadering in de tegenwoordige vereenigde zitting belast zijnde, benoemt eene commissie van 18 leden der beide kamers, om Z. M. den Koning bij Hoogstdeszelfs aankomst aan de vergaderzaal, te ontvangen en in- en uitgeleide te doen. Ten 1 ure vervoegen zich Hunne Excellentiën de Ministers, alsmede de leden van den Raad van State, in de vergaderzaal.

Na een kort tijdsverloop, wordt de nadering van Z. M. den Koning aangekondigd, die zich op de wijze, in het programma omschreven, naar het gebouw der Staten-Generaal begeven heeft.

De Koning, ter vergaderzaal binnengeleid, plaatst zich op den Troon, en houdt de navolgende aanspraak:

Mijne Heeren!

Andermaal, na kort tijdsverloop, bevind Ik Mij in Uw midden. Met genoegen rigt Ik Mij tot Vertegenwoordigers van een Volk, hetwelk Mij de ondubbelzinnigste de hartelijkste bewijzen geeft van genegenheid en gehechtheid.

Bij het hervatten Uwer gewone werkzaamheden [illegible] Ik U de verzekering herhalen, dat Ik de beste verstandhouding blijf bewaren met de overige Mogendheden [illegible] de laatste maanden ontving Ik bewijzen van [illegible] stelling, welke Ik hoog waardeer.

De vredelievende staatkunde, door Mijne Regering gevolgd, stelt in de gelegenheid geene poging te verzuimen, om het vrije handelsverkeer tusschen Nederland en andere Staten uit te breiden.

De zee- en landmagt blijven, voor zooveel de beperktheid der middelen het toelaat, eervol aan hare roeping voldoen.

Onze scheepsmagt vertoont zich in onderscheidene zeeën. Hierdoor worden betrekkingen onderhouden, en wordt er steun verleend aan de nationale vlag en scheepvaart.

De ondervinding wijst meer en meer de noodzakelijkheid aan om den graad van geoefendheid der landmagt te verhoogen, zoowel door de miliciens langer onder de wapenen te houden, als door vereenigingen van troepen.

De toestand der Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen is in het algemeen gunstig.

In de binnenlanden van Sumatra werd de rust gestoord, doch met geringe krachts-ontwikkeling hersteld.

Evenzoo is het te vertrouwen, dat aan vernieuwde woelingen van Chinezen op Borneo weldra een einde zal worden gemaakt.

In de Molukken hebben, tot Mijn leedwezen, aard- en zeebevingen zware verwoestingen aangerigt. Door de maatregelen van het bestuur en door de belangstelling van het algemeen is deze ramp aanmerkelijk gelenigd.

Aan het veel omvattende werk der verbetering van onze voornaamste rivieren werd met kracht gearbeid. Aanvankelijk zijn de uitkomsten voldoende.

Landbouw, fabriekwezen en nijverheid verkeeren in gunstigen toestand. De meer en meer opgewekte ondernemingsgeest der ingezetenen deed het oog vestigen op onderscheidene nieuwe werken, waardoor de gemeenschap te water en te land zal worden bevorderd, of nieuwe gronden tot ontginning aan den landbouw zullen worden verstrekt.

Waar het algemeen belang het vereischt, wordt de ingezetenen door bijdragen van het Rijk ondersteund.

De werken tot verbinding van Nederland met het buitenland erlangen meer en meer uitbreiding. De reeds vroeger goedgekeurde spoorwegen naderen hunne voltooijing. Aanvragen tot nieuwe vergunningen worden zooveel mogelijk bevorderd.

Ook de electro-magnetische telegraaphlijnen worden bij voortduring vermeerderd en verbeterd. De onlangs voor rekening van bijzondere personen aangelegde lijn naar Engeland is voor onzen handel van groot gewigt.

Mogt men zich verheugen in het welslagen van de grootsche onderneming der droogmaking van het Haarlemmermeer, niet minder verblijdend zijn de uitkomsten aanvankelijk door den verkoop der drooggelegde gronden verkregen.

Voor zooveel men kan opmaken uit de berigten, welke nog slechts gedeeltelijk verzameld zijn, zal de oogst niet boven de middelmatige te rekenen wezen. Ofschoon de bekommering overdreven moge schijnen, heb ... maatregelen genomen, om ... reeds ... ontheffen.

Voorspoedig is ook dit jaar de toestand van handel, scheepvaart en scheepsbouw. Deze takken van volkswelvaart gaan voort zich uit te breiden.

De geldmiddelen des Rijks zijn insgelijks in gewenschten staat. De goede verwachtingen omtrent de uitkomsten van de dienst des vorigen jaars zijn niet teleurgesteld. Het laat zich aanzien, dat ook de loopende dienst stof tot tevredenheid zal opleveren.

Onvoorziene omstandigheden hebben de volkomene uitvoering verhinderd der wet tot rentevermindering. Nieuwe voorstellen tot voortgezette delging van 's lands schuld zullen weldra aan uwe beraadslaging worden onderworpen.

Deze zitting zal, zoo Ik vertrouw, en gelijk het de ernstige wensch is Mijner Regering, de gelegenheid ... tot afdoening te brengen.

Ons aller streven zal zamenloopen in één doel: het welzijn des lieven Vaderlands, onder den zegen des Allerhoogsten met al onze krachten voor te staan.

Ik verklaar deze zitting der Staten-Generaal geopend."

's Gravenhage, 18 September.

Z. M. heeft tot burgemeester der gemeente Deventer benoemd mr. G. Dumbar, in te gaan met 1 October aanstaande.

Z. M. heeft ingetrokken: *a*, het besluit van 24 Junij jl., voor zooveel betreft de benoeming van E. F. Noël, tot burgemeester van Hontenisse; *b*, het besluit van 28 Junij jl., voor zooveel betreft de benoeming van C. P. Lenshoek van Zwake, tot burgemeester van 's Gravenpolder c. a. en 's Heer Abtskerke c. a.; benoemd tot burgemeester van Hontenisse, A. J. van Wesenhagen, en tot burgemeester van 's Gravenpolder c. a. en 's Heer Abtskerke c. a., P. Pijke.

Z. M. heeft in het vijfde schooldistrict van het hertogdom Limburg, bij continuatie tot schoolopziener benoemd mr. A. J. J. H. Thissen.

Volgens een van Z. M. zaakgelastigde te Hannover ontvangen berigt, valt de oogstwegens der veldvruchten in het koningrijk Hannover in het algemeen niet zeer gunstig uit.

Tarwe en haver hebben een niet toereikend gewas opgeleverd; rogge en gerst zijn mede niet voordeelig uitgevallen; ook staan de prijzen van deze graansoorten reeds buitengewoon hoog. In andere jaren kostte de himte (korenmaat) gewoonlijk ƒ1,68 à ƒ1,80 Ned. ct.; terwijl dezelve thans ƒ3,20 geldt. De maat rogge welke gewoonlijk 50 à 52 ponden oplevert, weegt thans 44 à 45 ponden.

Ten gevolge van dezen staat van zaken is het te verwachten dat de Hannoversche regering, even als onlangs in Pruissen is geschied, eene tijdelijke opheffing zal toestaan van het invoerregt op granen, meel en andere op den molen bewerkte producten.

De oogst der aardappelen valt mede niet voordeelig uit, en daar zij op vele plaatsen door de bekende ziekte zijn aangedaan, is de prijs van dit product nu reeds veel hooger dan gewoonlijk tegen het einde van den winter het geval is; de oogst van September schijnt mede onvoldoende te zijn, zoodat men nog eene aanzienlijke rijzing in den prijs der aardappelen te gemoet ziet.

Volgens een berigt van Zr. Ms. consulaat-generaal te Athene, is aldaar eene wet aangenomen, waarbij de uitvoer van graan gedurende 1853 wordt verboden, ... van vet ...

Bij dezelfde wet wordt het stelsel van een vlottend invoerregt, hetwelk in Griekenland aangenomen was, opgeheven en worden de granen onderworpen aan een vast regt, hetwelk 50 piaster per kilo voor tarwe van goede qualiteit bedraagt en minder in evenredigheid met den prijs voor de overige granen. Deze maatregel is genomen omdat Griekenland met schaarschheid van levensmiddelen bedreigd werd.

Naar men verneemt zijn door Z. M. benoemd:

Tot komandeurs van de Eiken Kroon met de Ster mr. S. baron van Heemstra, Hoogstdeszelfs Commissaris in de provincie Utrecht; dr. G. J. Mulder, Hoogleeraar te Utrecht.

Tot kommandeurs der Eikenkroon: mr. P. Ras, President van het Hoog Militair Geregtshof; mr. J. van Hall, Hoogleeraar te Utrecht; mr. C. W. Moorrees, Griffier der Staten van Utrecht; A. baron Calkoen, lid van het Muntkollegie; mr. F. A. A. C. baron van Lynden van Sandenburg, vice-President van het Provinciaal geregtshof te Utrecht; dr. A. Vrolik, Voorzitter en lid van het Muntcollegie; J. Hartman, Aartspriester van Utrecht; dr. R. van Rees, Hoogleeraar te Utrecht.

Tot kommandeurs van de orde van de Nederlandschen Leeuw: Mr. N. P. J. Kien, Burgemeester te Utrecht, en jhr. mr. J. C. Martens van Sevenhoven, Lid der Eerste Kamer der Staten-Generaal en President van het Provinciaal Geregtshof te Utrecht.

Tot ridders der orde van den Nederlandschen Leeuw: Mr. H. A. Laan; I. baron Taets van Amerongen van Natewisch; W. G. Story van Blokland, en mr. P. de Beaufort, Leden van Gedeputeerde Staten der Prov. Utrecht; mr. A. G. Wijers, Burgemeester te Amersfoort; mr. J. Hinlopen, Wethouder te Utrecht; mr. W. M. J. van Dielen, Wethouder te Utrecht; mr. H. Mettelerkamp, Kantonregter te Utrecht; jhr. mr. H. A. M. van Asch van Wijck, Lid der Tweede Kamer der Staten-Generaal; mr. J. W. Both Hendriksen, lid van den gemeenteraad van Utrecht; mr. J. J. van der Hagen van den Heuvel, lid van den Gemeenteraad te Utrecht; dr. S. Karsten, Hoogleeraar te Utrecht; dr. F. C. Donders, Hoogleeraar te Utrecht; dr. P. G. I. de Fremerij, Hoogleeraar te Utrecht; dr. W. H. de Heus, Fabriekant te Utrecht; mr. L. C. Hora Siccama, lid van het Muntcollegie; H. A. Bake, Muntmeester; Ds. C. G. Montijn, predikant bij de Hervormde Gemeente te Utrecht; J. van Santen, Aartsbisschop van Utrecht; Jhr. J. Ort van Schonauwen, fung. Hoofdingeland van den Waterstaat te Utrecht; mr. C. L. de Vos, President van der Arrondissements-Regtbank te Utrecht.

Tot ridders van de Eikenkroon: F. C. H. baron van Boecop, van Brandenburg, Kommandant der Burgerwacht; mr. H. G. Römer, Secretaris der Stad Utrecht; J. H. Kufferath, stads Muziekmeester; D. van Toorenenbergen, Opper-Brandmeester te Utrecht; A. Losgert, Schepenling bij den slag van Doggersbank; mr. W. van Goudoever, Hoofd-Commissaris van Policie; mr. P. C. Walland, Kapitein bij de Dienstdoende Schutterij te Utrecht; Jhr. mr. A. A. van Oldenbarneveld genaamd Witte Tullingh, kapitein bij de Dienstdoende Schutterij te Utrecht. [*U. C.*]

Door Z. M. is benoemd tot Grootkruis der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Z. E. den minister van buitenlandsche zaken van Z. M. den Keizer der franschen, den heer Drouin de Lhuys.

De Koning heeft tijdens zijn verblijf te Utrecht aan den burgemeester dier stad eene som van ƒ 1200 voor de algemeene armen ter hand gesteld en eenige zeer kostbare geschenken gegeven, als aan Mw. de baronnesse van Heemstra, eene juweelen broche; aan de beide freules ieder een juweelen armband en aan den kommandant der studenten-eerewacht, den heer M. Ploqij, een juweelen doekspeld.

Naar men verneemt, zal Z. D. H. de hertog Bernard van Saxen-Weimar zich met der woon in deze residentie vestigen en het hôtel in het Lange Voorhout betrekken, dat vroeger bewoond werd door den Britschen minister bij het Nederl. hof, wijlen den heer Disbrowe.

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam zijn aangegeven op 17 Sept. 61 cholera-lijders, 14 hersteldden en 32 overleden en op 16 September: 66 cholera-lijders, 14 hersteldden en 31 overledenen.

Op den 17den dezer promoveerde aan de hoogeschool te Groningen, tot doctor in de beide regten de heer J. G. W. H. Systema, van Leeuwarden, na de verdediging van eenige *Quaestiones Juris Inauguralis*.

Het aantal studenten te Groningen, hetwelk dit jaar bij den rector magnificus is ingeschreven, is niet groot; het bedraagt nog geen 40tal. In het vorige jaar telde men 70.

Eenige landverhuizers uit Groningen zijn op den 17den dezer met het stoomschip *the Queen* van Harlingen naar Noord Amerika vertrokken; hunne reis ging in de eerste plaats naar New-York.

Volgens berigt van 13 Sept. heeft de burgemeester van Rhenen weder een valsche gulden ontvangen, met het borstbeeld van koning Willem I en voorzien van het jaartal 1846. De vervaardiging was vrij naauwkeurig, doch het stuk was te erkennen aan het ontbreken van het randschrift aan de looden kleur en doffen klank, alsmede aan het geringe gewigt, daar het stuk slechts 8 wigtjes woog. De uitgever is onbekend.

De arrondissements-regtbank te Leeuwarden heeft op den 16 opgemaakt eene aanbevelingslijst van drie candidaten voor de betrekking van griffier bij dat collegie, opengevallen door de benoeming van den heer Mr. H. van der Kooi tot lid van Ged. Staten van Friesland. Op die lijst komen voor de heeren: Jhr. Mr. C. J. Speelman, griffier bij het kantongeregt te Bolsward; Mr. R. Binkes, secretaris der gemeente Schoterland en Mr. A. C. M. de Swart, procureur en regter-plaatsvervanger bij genoemde regtbank.

Naar men algemeen te Coevorden zegt, zou aldaar in den omtrek in 50 jaren niet zulk een voordeeligen boekweitoogst zijn geweest als thans; ook moet de kwaliteit zeer goed zijn. Honig is er echter weinig. De aardappelen leveren mede weinig op; zij zijn klein en stijf, doch de knol is over het algemeen niet aangetast.

Men schrijft uit Coevorden, dat naar men vrij zeker verhaalt, op 15 Oct. aanstaande in Overijssel de aanbesteding plaats zal hebben van het doorgraven der Dedemsvaart tot de grenzen der provincie Drenthe, tevens die van het grondgebied dezer gemeente.

Men schrijft van den 17den uit Leijden, dat de werkzaamheden in den ... polder van den heer v. Voorst goed vooruit gaan. Reeds zijn 5 à 600 werklieden bezig, welk getal in deze week tot 800 zal stijgen. Tot heden is er nog niets van water gevonden. Bijna de geheele partij van 573 bunders zal, bij gunstig weder nog vóór November met rogge en koolzaad worden bezaaid, hetgeen reeds gedeeltelijk is geschied. De 125 bunders van den heer C. M. Bronkhuijze zullen in deze week geheel met koolzaad bezaaid zijn.

Op Dingsdag den 13den dezer, werd te Delft eene algemeene vergadering gehouden van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs. Nadat kennis was gegeven van de ontvangst van eenige boekwerken, werden door den Raad des Instituuts mededeelingen gedaan over den stempel van het Instituut; de prijsvragen over de doorgraving van Holland op zijn smalst; die van het genootschap *Oeconomia Euchusana*, te Enkhuizen; die der Nederlandsche maatschappij ter bevordering der nijverheid; over het rapport der commissie van internationale ruiling van voorwerpen van wetenschap en kunst over den jare 1852, en over de tentoonstelling van Bouwmaterialen te Amsterdam, door ... *volksvlijt* aldaar.

Op ... te Amsterdam eene centrale cholera-commissie gevormd, bestaande uit de plaatselijke geneeskundige commissie, een regent der beide gasthuizen, den hoofd-commissaris van politie en den bureau-chef van den burgerlijken stand. Deze commissie heeft de vorming van zes sub-commissien voorbereid. Het doel van deze commissie is, om door huisbezoeken bij mingegoeden, de behoefte te leeren kennen en daarin te kunnen voorzien door reiniging, verbeterd voedsel en tijdige geneeskundige hulp. Alle geneeskundige zijn tot medewerking uitgenoodigd; het getal stads-doctoren is verdubbeld; het cholera-hospitaal was eergisteren (17) des avonds in gereedheid. Alle apothekers zijn uitgenoodigd, om op bepaalde voorwaarden, de recepten voor behoeftige lijders te maken.

— Onze correspondent te ... van den 16den: Heden in den ... ter stede de inwijding plaats ... nieuwen Israëlitischen Tempel.

Bij eene groote menigte belijders van dat Kerkgenootschap, zag men de Protestantsche Predikant, de Stedelijken Raad, geheel uit Catholijken zamen gesteld, schier alle autoriteiten der stad en een groot aantal Catholijke en Protestantsche bewoners dezer stad, aan deze feestelijkheid met belangstelling deelnemen, iets wat voorzeker beantwoordt aan den eerenaam van vrijgevig en verdraagzaam, welken de nijvere bewoners van Sittard sedert lang is toegekend.

Zoo veel de verhevene plegtigheid als de schoone en gemoedelijke redevoering, van den opperpriester wekten bij allen diepen indruk vooral het gedeelte dier redevoering welke alle wereldbewoners als dienaren en zonen van denzelfden vader en alzoo ook als broeders deed gelden.

Op de werf van den scheepsbouwmeester J. Otto, te Krimpen aan den IJssel, is op den 4 dezer de kiel gelegd van een campagne-brikschip, genaamd *Alida en Henriëtte*, groot 160 lasten, voor rekening van de heeren Spekman en Hurrelbrinck te Amsterdam, bestemd voor de groote vaart.

Ingezonden Stukken.

Staatkundige Mijmering.

(*Een eenvoudige boer, die slechts ter loops van de jongste staatkundige of liever onstaatkundige gebeurtenissen heeft hooren spreken en dus eene oppervlakkige kennis van onzen tegenwoordigen toestand heeft, mijmert onder het rooken van een pijp tabak*):

Lieve Hemel! wat een rumoer om die Bisschoppen! Zijn zij dan menschen-eters?.... Ik begrijp er niets van. Het gansche land is stapel zot. Onder het ploegen en zaaijen, toen mij het zweet vingerdik op het gezigt stond, kwam een zwartrok met een vod van een papier, ik geloof, dat het een zegel was, bij mij en zeide, Lieve buurman, gij moet teekenen! «Waarom?» vroeg ik «Omdat de Bisschoppen in 't Land komen,» was het antwoord. «Wat raakt mij dat, buurman? dat gaat de Roomschen aan.» «Och buurman, dat is ook *uw* belang; de herstelling der Bisschoppen is voor Nederland en dus voor u gevaarlijk» zei die zwartrok. «Voor mij?» vroeg ik verbaasd, «voor mij»! brengen ze dan de ziekte in de aardappelen? «Och, neen buurman.» — Wat dan? de sterfte in de rogge? — «Och, neen, buurman.» — Het bederf in het lijnzaad, in de boekweit, in de garst, in de knollen? — «Wel neen, mijn lieve man; maar komen zij, dan krijgen ze de overmagt, want de Paus helpt hen.» — «Zoo,» hernam ik, want ik zag nog niet, hoe dat alles met elkaar in verband zit, «zoo, als de Paus hen helpt, zal dan de rogge mislukken?» — Ook neen, beste man! maar ze zullen de Protestanten vermoorden de kerken vernielen, de heilige boeken verbranden, de armen..... «Maar,» zoo viel ik hem in de rede, «maar waar blijven dan de commissarissen van policie, de regtsbanken, de soldaten, de gevangenissen, waar blijft dan de Koning met zijne magt, waar dan de Ministers?» — «Gij zijt een dwarshoofd,» antwoordde de zwartrok driftig, en.... liep rood van kwaadaardigheid heen. Als ik wat te zeggen had, dan liet ik dien zwartrok als krankzinnig naar Zutphen brengen. Maar (een rookwolk) wie had wagens en touwen genoeg voor *allen*, die zoo denken en spreken? Duizenden loopen er van dat slag om. (Pauze) — Wij leven in een raren tijd. Vrouw, vrouw, wat een leven, om die Roomsche dominees. In den Ministerraad heerscht licht en donker naast elkander. Hoe is het mogelijk?.... De Ministers geven de voorkeur aan *groene* vruchten. Jongens, jongens ik vrees dat zij zich de maag bederven met al dat groene goed! Men zal het zien ik voorspel het [illegible] zullen er doodelijk ziek van worden. Geen [illegible] groene pruimen, groene appels, groen koren, [illegible] (Pauze) — Het gansche land wordt «eigenaardig» groen. Lieve tijd, waar moet dat heen? Groenen in overvloed. Vraag den eersten den besten student maar eens of hij achting heeft voor een *groentje*. Contrarie, het is een eer, een groote eer *ontgroend* te worden.... Dat groene verstand, ik houd er niets van, *Rijp* verstand moet ik hebben, maar dat groen verstand is even ongezond als groene tarwe. De Eerste en Tweede Kamer, door die groene vruchten ongesteld geworden, laten zich, de hemel betere het, als groene schoolkinderen door den groenen plak behandelen en regeren. — Ligthenveldt is terug van Rome. De Paus is weer met ons verzoend zegt hij. Heerlijke tijding! Ik geef mijn buurman een stomp onder de ribben, uit louteren moedwil. [illegible] boos wordt, zal het mij niet verwonderen; want *hij* [illegible] regt en *ik* onregt. Maar nu komt hij tot mij en zegt: lieve, buurman, gij hebt mij geslagen, ik heb er nog pijn van; maar stellig hebt gij die slag onwillekeurig toegebragt, niet waar? — «Drommels neen,» antwoord ik trotsch, «neen, ik heb het met opzet gedaan, ik heb er het regt toe, en als gij nog een woord tegenspreekt, dan krijgt gij er nog een, hoort gij? Wat behoort mijn buurman nu te doen op dat antwoord, als hij eergevoel heeft? Hij moet mij den slag betaald zetten, want het onregt moet gestraft worden. Zoo behoort het. Maar wat doet hij? Het is waarlijk niet te gelooven, hij nadert mij met tranen in de oogen, en zegt: Ach beste buurman, wees toch niet verstoord op mij. Ik heb onregt (die leugenaar!) en vraag u duizendmaal vergiffenis. Vat toch geene slechte gedachte van mij op. Ik weet, gij zijt verdraagzaam (foei, hoe laf en kruipend!) *ik* zal het voortaan ook wezen: Zie, als hij mij zoo toespreekt, dan verlies ik alle achting voor hem, dan geef ik niet zooveel om hem (een rookwolk). Als ik den Minister kon spreken, dan zou ik tot hem zeggen: Mijn goede Minister! gij hebt verkeerd gehandeld, gij hadt niet naar Rome moeten gaan, maar de Paus moest bij u zijn gekomen, om u excuus te vragen, want *gij* en niet hij was de beleedigde. Gij hadt hem den stomp onder de ribben betaald moeten zetten. Dat ware niet meer dan regt geweest en de Paus, als hij maar verstandig denkt, zou u dit niet kwalijk hebben genomen. Wie kaatst moet den bal verwachten. Maar nu?.... zie zoo en niet anders zou ik tot hem spreken, en nam hij het mij kwalijk, in Gods naam! Ik ben een ronde Hollander en houd volstrekt niet van al die knoeijerijen en omwegen. (Een dikke rookwolk, met welbehagen uitgeblazen. Pauze). Het schijnt, dat onze Predikanten *bisschop* hebben gedronken en wel meer dan zij verdragen konden. Hun hoofd draait en duizelt door dien sterken drank. Zij razen als bezetenen en zoeken ruzie als dronkaards. Zij roemen op kracht, als waren zij Simsons, allen te zamen, en krijgen bij den minsten schok van hun nationaal gevoel «flaauwten op flaauwten,» als die teedere juffertjes in de stad. Lieve Hemel! waar moet het met de *waarheid* heen, wat moet er van het Evangelie worden als men bij het minste windje, dat er waait, schipbreuk vreest te lijden? Is Gods woord dan zoo zwak, dat het door de herstelling der Bisschoppen zal sterven en vernietigd worden. Schande, eeuwige schande over hen, die dat denken. Maar nog grooter schande over hen, die dat door hun geschreeuw en rumoer anderen doen denken! Geen Paus en geen Bisschop zal de waarheid kunnen vernietigen, want de waarheid is uit God. Ja, ja, al ben ik maar een boer, niet hoog in tel en achting, toch kan ik hun nog eene les geven uit den bijbel, eene les die zij hebben vergeten of moedwillig verwaarloosd: *Hebt elkander lief.*

Afgeluisterd door Momus.

Varia.

Wij lezen onder het opschrift:

De cholera is eene weldadige stem van waarschuwing,

in het «*Weekblad voor alle Standen*» het navolgende stuk, dat in deze dagen wel eenige overweging verdient.

De ziekte, welke wij met den naam van *cholera* bestempelen, was reeds in de vroegste tijden der ons bekende geschiedenis eene gevreesde ziekte; want in het Oude Testament wordt zij reeds genoemd als eene kwade ziekte. Zij kwam ook reeds in ons vaderland en in Europa over het algemeen voor. Evenwel is de aziatische cholera, die thans reeds herhaalde malen tot Europa is doorgedrongen, van vreemden oorsprong. In Azië is zij sints onheugelijke jaren bekend, maar zij bleef tot enkele streken van dat werelddeel bepaald, tot zij nu voor ruim twintig jaren zich over andere werelddeelen uitbreidde en er groote verwoestingen aanrigtte.

Het is algemeen bekend, dat de geneesheeren deze gevreesde ziekte niet genoegzaam kennen, en, wat eigenlijk van meer belang is, geene geneesmiddelen voor haar bezitten, welke vertrouwen verdienen.

Doch des te beter kent men de oorzaken, die de verspreiding dezer ziekte begunstigen, en wij zijn hier, even als in de meeste ziekten, bij uitnemendheid in staat, haar voor te komen.

De oorzaken nu, die de verspreiding en ontwikkeling der Cholera begunstigen, zijn onmatigheid, onzindelijkheid, en gebrek aan zuivere of versche lucht.

Dat bij eene heerschende ziekte ook menschen worden getroffen, die overigens zich aan geene onmatigheid of onzindelijkheid schuldig maken, kan geene verwondering baren, omdat zij zich aan de met smetstoffen [illegible] lucht niet kunnen onttrekken, en de [illegible] in sommige gestellen [illegible], terwijl andere uit onvatbaarheid, trots alle nadeelige invloeden, niet worden getroffen; maar dat zijn uitzonderingen. Als wij nu de oorzaken nagaan, dan zullen wij wel bespeuren, dat de ziekte vooral onder de armere klassen der maatschappij voorkomt, maar de meer gegoeden er toch geenszins van verschoond blijven, want onmatigheid in spijs en drank, en onzindelijkheid van woning en ligchaam, treft men ook bij de hoogere standen wel degelijk aan. Overvloedige en uit vele geregten bestaande maaltijden, brasserijen, ledigang, uitspattingen, nachtbraken enz. behooren even zoozeer in de hoogere standen te huis, als gebrek, ongeregelde voeding, misbruik van sterke dranken, zwelgerijen en nachtbraken bij de mindere standen. Het is niet te ontkennen, dat de minggegoede zich geenszins zoo naauwkeurig in acht kan nemen, maar het is ook aan den anderen kant waar, dat hij daaraan gewoon is. Maar zeker is het, dat er in alle klassen der maatschappij wel meer onmatige en onzindelijke menschen bestaan, dan men oppervlakkig zou gelooven; want men moet in dat opzigt de menschen niet beoordeelen, naar de wijze, waarop zij zich in het openbaar voordoen.

De cholera eischt in korten tijd vele, maar onmatigheid en onzindelijkheid maken dagelijks slagtoffers. Het is niet te denken, dat men voor de cholera een eigenlijk geneesmiddel zal vinden; maar het is zeer verblijdend te weten, dat men het niet *behoeft*, omdat men de middelen tot voorkoming *bezit*.

Door matigheid en zindelijkheid kan de gevreesde cholera buiten de grenzen worden gehouden, en zal in allen gevalle het getal harer offers zeer gering zijn, ja, voor de door haar aangetasten zal men dan hoogstwaarschijnlijk ook een genezend middel vinden, dewijl hare kwaadaardige natuur zal gebroken of verzacht worden.

Matigheid in spijs en drank; geene rauwe, vooral geene onrijpe vruchten en de beste spaarzaam genoten; geene koude dranken bij een verhit ligchaam; een matig gebruik van water en vooral geene verslappende en slappe aftreksels van thee en koffij; bovenal geen misbruik van sterke dranken; reiniging van het ligchaam en vooral van het geheele ligchaam; gedurige verschooning van linnengoed en kleederen, die vooral droog moeten aangetrokken worden; zindelijkheid in huis en op het bed; schoone vloeren en blinkende meubelen; luchtigheid in de vertrekken, die echter niet voor zonsopgang noch na zonsondergang mogen opengezet worden, en minder bij vochtig dan bij droog weder; een geregeld leven; tijdig opstaan en naar bed gaan; geene snoeperijen; geen overdaad; geen botvieren aan hartstogten en driften; in alles eene langzame haast en geregelde afwisseling van arbeid en rust; ledige kroegen en vrolijke huiskamers. Ziedaar de middelen om den gevreesden vijand buiten de muren te houden en hem [illegible] uit ons vaderland te verdrijven.

Want de cholera is eene weldadige stem van waarschuwing tot matigheid en zindelijkheid, en daardoor tot orde en gezondheid, de welvaart en het geluk van eenen staat en van zijne burgers.

Met deze voorzorgen, niet tijdelijk, maar duurzaam gewapend, behoeven wij geene vrees te koesteren, maar zullen gelegenheid hebben, ook hierin de vinger der Voorzienigheid dankbaar te erkennen.

Dr. L. H. V.

Correspondentie.

Het fragment uit het werk: «*Het protestantisme op Ceylon*» is, evenmin als het stuk «*de Groenianen*» voor opname in dit Blad geschikt.

Over het algemeen wenschen wij den geëerden Inzenders van Stukken daarop opmerkzaam te maken, dat wij *voor het vervolg* de discussie wenschen te sluiten over de wet, regelende het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, tenzij hare *toepassing* discussie kon of mogt noodig maken.

Prijs-Courant der Effecten.

[illegible]

AMSTERDAM, [illegible] 1853.

Nederland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	62¾ ⅞ ⅞
Dito Certificat.	3	75⁹⁄₁₆ ⅝
Dito Dito	4	94⅝ ¾ ⅝
O. I. Leening.	4	
Amort. Syndic.	3½	
Hand.-Maats.	4½	
Belgie.		
Certificaten.	2½	
D° *Rothschild*	2½	
Frankrijk.		
Obligatiën	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	22⁹⁄₁₆ ⅝
Dito Buitenl.	3	
D° Binnenl. ⁵/m.	3	42⅝
Bew. Sp. Com.		[illegible]
Amort. Schuld.		[illegible]
Portugal.		
Londen, [illegible]		[illegible]
Dito [illegible]	5	[illegible]

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	108¼
Dito 1828/1829	5	108
Cert. 1831/1838	5	
Dito Dito	4½	97¼
Dito *Hope*	4	98
Dito *Stieglitz*	4	91⅝ ¾
Dito dito 5e Ser.	4	
Inschr. Assig.	6	
Certific. dito.	6	
Polen.		
Obligatiën [illegible]	4	
Oostenrijk.		
Metalliek	5	81⅝
Dito bet. Amst.	5	94¼ ½
Dito letter B.	5	94¼ ½
Dito 1847	2½	42¼
Dito 1851/1852	2½	42 ¼

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 98¼; Mexic. te Lond. 3 pct. $24\frac{13}{16}$, ⅞; Dito onb. 24⅜, ⅝, ⅝; Gren. te Londen p. s. 100. 2½ pct. 21⅝, ¾; Dito Uitgesteld 9⅜, ½; Ecuad. $4\frac{1}{16}$, ⅛; Venez. 3½ pct. 36½, ¾; Onp. B. 4¼, ⅜.

Over het geheel was de markt heden merkelijk williger, door kooporders zoo in Binnenl. als Buitenl. effecten geëffectueerd werden. Sluitende beider hoofdsoorten [illegible] boven de slotkoers van Zaturdag.

FRANKFORT, Donderdag 15 Sept. 5 pct. Metal. 84¼; Bankactien 1458; 1 pct. Spanje 22½; 3 pct. dito 42¼; wissel op Weenen 108½.

De prijzen zijn algemeen weder teruggeloopen.

LONDEN, Vrijdag 16 September. Consols op t. 95⅞; Grenada Uitg. 8⅝; Spanje 1 pct. 22¼; Certific. 5⅝.

PARIJS, Vrijdag 16 September. Fr. 4½ pct. op t. 101.60; dito 3 pct. op t. 76.65; Spanje binnenl. 3 pct. 42; dito 1 pct. 22; Belg. 4½ pct. 99; Rusl. 4½ pct. 99⅛; N. Metall. 5 pct. 96½; O. dito 5 pct. 88¼; Piemont 96.75.

MADRID, Dingsdag 13 September. Spanje binnenl. 3 pct. 44⅛; dito nieuwe 4 pct. $23\frac{9}{16}$; Cert. 4.

WEENEN, Donderdag 15 September. Metal. 1852 5 pct. 92¼; dito Ltt. B 106½; Lot. fl. 250 136; Lomb. Ven. 9[illegible]; Bankactien 1325; Zilver 9⅝; wiss. Londen 10.48; Parijs 1[illegible]

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Grav[illegible]